■ כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות ■

בסודשיח

■ בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת אמור ■ י"ג אייר ה'תשע"ג ■ 24.04.2013 ■ גליון מס' 220 ■

תפוצה לכל קהילות ישראל

ספירת העומר / שנהגו כבוד זה בזה

"חביב אדם שנברא בצלם", במאמרו להלן כותב הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א, (מחבר מספר ספרי הלכה נודעים) על כבוד הזולת ובזיונו, השנאה האסורה והעצות לחיים טובים

הרמקול הכריז בקולי קולות על הלוויתו של רבי משה בן רבי ברוך, זכר צדיק לברכה, שתצא בשעה שש, ותושבי השכונה הביטו זה בזה בפנים מכורכמות. לפני חודש נפטר אברך תלמיד חכם נכבד, צדיק וירא אלוקים, שהמחלה הנוראה קיננה בגופו בשנים האחרונות. שני האברכים הצטרפו לרשימה של עוד ועוד ועוד יהודים יקרים, מופלגים במצוותיהם ובתורתם, שהלכו לבית עולמם במשך זמן קצר יחסית. כמה מהם נפטרו בחטף, בפתע פתאום, ואילו אחרים התייסרו בייסורי איוב ומחלות שונות תקפו אותם. תושבי השכונה, כולם אוהבי ה' יראי אלוקים, התחזקו באין ספור "חיזוקים" והתעלו בתורה ובעבודת ה', כינסו עצרות חיזוק ותפילה, אך נדמה שמלאך המוות בחר לו משכן דווקא בשכונה חרדית זו שמעבר לים. "על מה עשה לנו ה' ככה?" תמהים כולם ורב השכונה, (שכונה שאתם לא מכירים ואני אינני מתכוון לנקוב בשמה) תלמיד חכם נודע וצדיק מופלג, מסביר להם ברורות מדוע. "לפני כך וכך שנים פגעו חלק מתושבי השכונה ביהודי. חלק פגעו בו במילים וחלק אחר פגע בכבודו ב"שב ואל תעשה". אותו יהודי שנפגע, לא סלח ולא מחל מעולם בלב שלם על הפגיעות העקיפות והישירות של תושבי השכונה, ומאז, במשך שנים, פוגעת בנו מידת הדין, במלוא חומרתה". לא, לא המצאתי את זה. זוהי עובדה אמיתית.

רב רחומי היה מתלמידיו של רבא והתייגע בתורה בבית מדרשו שבמחוזא. שלא כמו בימינו, שהאברכים שבים לבתיהם לסעוד יחדיו את ארוחת הצהרים או מגיעים מהכולל בערב, רב רחומי היה שב לביתו רק אחת לשנה, בערב יום כיפור, ורעייתו היתה ממתינה לו בציפייה דרוכה. שנה אחת, בערב יום כיפור, התייגע רב רחומי על תלמודו וקושי הסוגיה השכיח ממנו את היום והתאריך. הוא שקע בלימוד ושכח לבוא הביתה. אשתו ישבה בביתה, מצפה בכליון עיניים לבעלה התלמיד חכם, והיא לחשה לעצמה: "הנה, כעת הוא מגיע, הנה עכשיו בעלי יגיע", אך לשווא. רב רחומי לא הגיע. ירדו דמעות מעיני האישה הכואבת ורב רחומי נפטר. מן השמים לא יכלו לראות את האישה מצטערת, ורב רחומי נפטר לבית עולמו, בגלל דמעותיה של עזרתו. (כתובות סב, ב).

כולנו מכירים את המסר החד שביאר וחידד כאן רבי חיים סטוצ'ינר זצ"ל, אך אי אפשר שלא לשוב ולשנן אותו. וכך שאל רבי חיים שמואלביץ' זצ"ל: והלא האשה תבכה כעת הרבה יותר, לאחר שבעלה נפטר?! הרי הדמעות יגרו מעיניה פי כמה וכמה כעת, כשבעלה עזבה למנוחת עולמים. אם כן, מדוע דמעותיה של ערב יום כיפור פעלו שבעלה הצדיק ימות לבית עולמו?

והשיב רבי חיים זצ"ל: הרי לנו שדמעות של השני הם אש. ה"בין אדם לחבירו" הוא אש, וכשאש דולקת-נשרפים.

חז"ל קבעו לנו במספר מקומות ש"גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה", וכדברי המאירי (בברכות יט,ב) ש"האדם חביב מאוד לפני המקום ואין לך מצווה חביבה ממנה". לא רק על כבודו של יהודי, חסה התורה הקדושה, אלא על כל אדם בעולמו של הקב"ה. רבי עקיבא מלמדנו במסכת אבות (ג, יח) ש"חביב אדם שנברא בצלם, חיבה יתירה נודעת לו שנברא בצלם" והסביר ה"תפארת ישראל": "וכוונת התנא שמשום כך יראה האדם להיטיב לכל, אפילו למי שאינו בן ברית, וכל שכן שלא יגרום לו נזק לגופו, ממונו וכבודו ולא יבזהו להלבין צלם אלוקים המציץ מפניו". גם רבנו הספורנו כותב (שמות

■ עוד בעיתון ■

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

ל"ג בעומר חג האחוה
ימי ספירת העומר הם ימי אבלות בעם ישראל. אנו אבלים על עשרים וארבעה אלף תלמידי רבי עקיבא...
המשך בעמ' 3

שו"ת קיץ
שאלה: בערב ראש חודש אייר האחרון התעוררה שאלה, האם בתפילת ערבית המוקדמת צריך להזכיר "יעלה ויבא", שהרי עדיין, ראש חודש לא הגיע?...
המשך בעמ' 6

סיפור לשבת
אירועים היום לפני...
רבי מאיר בן ברוך הידוע בשם המהר"ם מרוטנבורג נחשב לאחד מגדולי "הראשונים" שחיו בתקופת...
המשך בעמ' 4

שביבים
- ל"ג בעומר: היום בו התאבד היטלר ימ"ש
- ימי ספירת העומר / התחזקות באהבת ישראל
- אמר ואמרת
- בריחה מן המנזר / סיפור אמיתי

המשך בעמ' 6

יט,ה) "שכל המין האנושי יקר אצלו מכל יתר הנמצאים השפלים, כי הוא לבדו המכוון בהם כאמרם ז"ל "חביב אדם שנברא בצלם".

לאחר שאתונו של בלעם הוכיחה את אדונה על פניו וביזתה אותו ברבים על רשעתו, בא המלאך והרג את האתון. מדוע? וכי לא היה כדאי שאתון כה מופלאה, באמצעותה ראו בחוש את יד ה' ומופתיו, תמשיך לחיות ולקדש שם שמים, בכך שכולם יביטו בה ויראו את הפלא הניסי שעשה בה הקב"ה?

אך לא. המלאך הרג את האתון, כפי שכותב רש"י בפרשת בלק בשם חז"ל, מפני כבודו של בלעם, שלא יאמרו הבריות שזוהי אתונו של בלעם שהוכיחה אותו והוא לא ידע מה להשיב לה. שלמרות שבלעם רשע היה, חס הקב"ה על כבודו, כבודו של בן בליעל ורע מעללים שכמותו, ולא רצה שהאנשים ילגלגו עליו. ואם על בלעם הרשע, שהחטיא את ישראל בעצתו ורצה לקללם, כך. הרי על כל יהודי ויהודי, ובודאי על יהודים שומרי תורה, ובודאי על לומדי תורה, ובודאי על קרובינו מכרינו והאנשים התלויים בנו וביחסינו אליהם, על אחת כמה וכמה.

הצדיק רבי שלום בלוך זצ"ל, מתלמידי ה"חפץ חיים", סיפר שבאחת העיירות שבליטא הוכתר רב חדש ותלמיד חכם. הרב החדש הגיע לעיר ובקדמת בית הכנסת נתלה שלט גדול ומאיר עיניים, "ברוך אתה בבואך". הרב פתח בשיעורו הראשון והחל לערוך מערכה למדנית מפולפלת. אחד הנוכחים, עילוי צעיר ומבטיח, החל להמטיר עליו קושיות. הרב מנסה לתרץ והעילוי פורך ופורך, סותר את הבניין שבנה הרב ומפרקו כמגדל קלפים רעוע. לאחר שהרב לא הצליח להשיב על קושיותיו, פלט העילוי בקול רם: "נו, אז אפשר להגיד "ברוך אתה בצאתך"...

--"ולעילוי הזה לא היו ילדים עד יום מותו", סיכם רבי שלמה בלוך זצ"ל את הסיפור.

כשבאו קבוצות תלמידים להיכחן אצל הראב"ד הגרי"י פישר זצ"ל, בעל שו"ת "אבן ישראל", בחן הרב כל תלמיד ותלמיד בפני עצמו, בעודו יושב עם כל אחד בחדרו הפרטי והשאר ממתינים בחוץ לתורם. הבחינה ארכה, מטבע הדברים, זמן רב, ומקורביו שאלוהו מדוע הוא אינו בוחן את כל הנבחנים יחדיו, כפי הנהוג בבחינות שכאלה. השיב להם רבי ישראל יעקב פישר: "אם אבחן את כולם ביחד, יתכן שאגרום בושה לאלו שלא יידעו להשיב על שאלותי. לכן אני מעדיף לבחון כל נבחן לבדו, בפני עצמו, למרות הזמן הרב שהדבר גוזל ממני משעות לימודי הפרטיים. אך כך אני יודע שאני שומר על כבודם"... והוסיף הגרי"י זצ"ל למקורבו: "דע לך, שצריך מאוד מאוד להיזהר בעניינים שבין אדם לחבירו. אני מביט ארבעים שנים לאחור ואני רואה שכל מי שפגע בשני, לא נוקה ממידת הדין!".

סיפר הגרמ"צ ברגמן שליט"א: "באחת הישיבות פיטרו את אחד הרמי"ם, או שהוא עזב מעצמו לאחר דין ודברים שהיה לו עם הנהלת הישיבה, וראשי הישיבה הציעו לאחד מתלמידי החכמים שיחליף את מקומו של הר"מ שעזב-פוטר. אותו תלמיד חכם נכנס לשאול את מורי וחמי, מרן הגרא"מ שך זצ"ל, האם לקבל את התפקיד, אך הרב שך שתק ולא השיב תשובה. כעבור זמן מה נכנס שוב אותו תלמיד חכם ושאל את מרן זצ"ל האם לקבל את תפקיד הר"מ, ואמר שאם מרן לא ישיב לו תשובה, יקחו ר"מ אחר במקומו והוא הוסיף שיש להנהלת הישיבה רשימה ארוכה של תלמידי חכמים החפצים לקבל את המשרה. ושוב, מרן הרב שך זצ"ל יושב ושותק, אינו משיב דבר. כשיצא אותו תלמיד חכם מביתו של מורי חמי, שאלתיו מדוע לא השיב לו תשובה האם לקבל את המשרה. ענה לי הרב שך זצ"ל: "אני אינני יכול להשיב לו תשובה. הרי הר"מ הראשון שעזב את הישיבה ישמע שמישהו אחר תפס את מקומו ותהיה לו עוגמת נפש וחלישות הדעת. אם אותו תלמיד חכם רוצה לקחת את התפקיד בעצמו, שיקח אותו. אך אני לא יכול להורות לו לעשות דבר שייצא ממנו חלישות הדעת ועוגמת נפש לתלמיד חכם שכיהן שם לפני כן"...

מדוע הילדים של השכן טובים יותר?

יהודי תלמיד חכם מופלג נכנס בצער אל מעונו של מרן רבי שלמה זלמן אוירבך זצ"ל ותינה בפניו את צערו. "אני לומד תורה כל חיי והתורה היא משוש חיי ומקור אהבתי וגאוותי. והנה הילדים שלי, שראו אותי תמיד שמח ללמוד, לא המשיכו ללמוד, והם עזבו את עולם התורה. ואילו שכני, יהודי פשוט, שלא למד כמעט חוץ משיעור יומי, זכה שכל בניו תלמידי חכמים ועמלי תורה. מדוע? במה נכשלתי?", שאל האיש את רבי שלמה זלמן, שהכירו אישית.

השיב לו הגרש"ז: "נכון, אתה עצמך למדת תורה בהתמדה, אך בביתך דיברו תמיד סרה בתלמידי חכמים אחרים. התלמיד חכם הזה היה פסול, בגלל שהוא שייך לקבוצה הזאת והרב השני היה פסול בתכלית בגלל שהיו לו "בעיות בהשקפה". המתמיד השלישי היה סתם שייך לעדה לא נחשבת והגאון הרביעי היה פעם תלמיד של..., אז פסלת אותו גם כן. נמצא שילדיך שמעו כל הזמן שהרבה תלמידי חכמים ועמלי תורה, שהתייגעו כל חייהם בתורה או עשו מצוות רבות, הינם פסולים, לא רציניים ולא שווים. אז הם הבינו והפנימו שלא מעריכים תורה במיוחד, ולכן הם לא לומדים. אך בביתו של השכן שלך, למרות שהוא עצמו לא למד תורה כל היום, חשו תמיד הערכה ללומדי תורה ולעמליה, בכל מצב ובלי השמצות או פסילות. כשהשכן שלך שמע את אחד מילדיו מדבר נגד אחד הרבנים או האדמורי"ם מהחוג האחר, הוא נזף בו מיד ואמר: "כאן בבית לא מדברים על תלמידי חכמים! כאן בבית לא מדברים נגד אדמורי"ים או רבנים!", וממילא הילדים ספגו שלמרות שישנם חילוקי דעות, אפילו חילוקי דעות חריפים ומהותיים, בכל זאת מכבדים ומוקירים את אלו שמוסרים את נפשם על לימוד התורה וקיום המצוות, ולכן גם הם עצמם צמחו וגדלו בתורה".

בכדי שההשקפה הביתית שלנו תהיה ברורה ונחרצת, אין צורך לפסול את הצד השני. אנחנו מעריכים ומכבדים את הקבוצה השניה ואת מנהיגיה, אך לנו ישנה השקפת חיים שונה ואחרת. לנו יש את רבותינו שלנו ואנחנו צועדים בדרכם, מבלי שנזלזל באחרים וברבותיהם. כשהילדים שלנו יגדלו בתוך האווירה הזאת, של הכבוד והיחס הלא מזלזל באחרים, יוכלו הם לחדד את השקפותינו שלנו בגילאים מאוחרים יותר, עם יותר הבנה לעומק, אך מבלי לזלזל ולהכפיש.

יתכן שכתבתי בעבר את הסיפור הבא, אך הוא חביב בעיני עד מאד, ולכן אבקש את רשותכם לספר אותו גם כעת. היה זה לפני מספר שנים, 5-6 שנים, אולי קצת יותר, וסבא שלי, ר' מיכאל גנוט זצ"ל, לקח אותי עימו לאירוע של קבוצה אחרת מזו שהוא השתייך אליה. סבא היה חסיד נלהב של הסבא קדישא ה"אהבת ישראל", בנו כ"ק ה"אמרי חיים" ונכדו כ"ק ה"ישועות משה" זצ"ל, אך הדבר לא מנע ממנו להשתתף ואף לסייע ליתר החסידויות המשתייכות לבית ויז'ניץ לדורותיה. כשסבא נסע איתי לאירוע של אותה קבוצה, שאלתי אותו מדוע הוא נוסע ל'קבוצה השניה'.

הביט בי סבא והשיב בפשטות "נכון, אבל גם הם מצאצאי של ה"אהבת ישראל"!...

ובכל זאת, בספר "משפטי השלום" כתב כך: כאשר קיימות דעות והשקפות שונות בתפיסת החיים, כמו בין חוגים ועדות, מפלגות ומשפחות, מותר למעט בחברתם כל שאינו מתרחק מהם מחמת שנאה, ולפעמים מומלץ לעשות כך, כאשר על ידי זה יוכלו לכבד זה את זה יותר. אולם יש להיזהר בכל אלו מביטול מצוות עשה של "ואהבת לרעך כמוך".

הכל מתחיל במשפחה

מרן ה"חזון איש" זצ"ל אמר, כמובא בספר "מעשה איש" (ח"ד קע"ח), שהשואה הנוראה התרחשה בגלל הליקויים שהיו באותם הימים ב"בין אדם לחבירו". ה"חזון איש" אמר פעמים רבות: "כמה האדם הוא יהודי? לפי מה שהוא עושה בשביל השני". ה"חזון איש" נשאל מהי הדרגה הגבוהה ביותר שהאדם יכול להגיע אליה בעולם, והוא השיב:" לעבור את כל החיים מבלי לפגוע באף אדם!".

וכמובן, על האדם לאהוב, לכבד ולהוקיר ביותר את בני ביתו. חז"ל הזהירו אותנו ביותר להיזהר מאוד מאוד בכבוד נשותינו, התלויות בדברינו ובהתייחסותנו אליהן. הברכה הכלכלית, כך כותבים חכמינו במסכת בבא מציעא, מגיעה לאדם בזכות אשתו, ואם האדם ירבה לכבד ולהוקיר את רעייתו, לשמחה ולעודדה במחמאות ובדברי נועם וחן, תהיה לו ברכה בפרנסה. גם האישה צריכה לכבד ולהוקיר בכל מאודה את בעלה, כמובא ברמב"ם. ואם, חלילה, נוצר ריב או חיכוך, תמיד אפשר לתקן, להתפייס ולבקש סליחה מכל הלב.

תנועת 'אגודת ישראל' בארה"ב מקדישה בכל שנה, במהלך ה'קאנווישן', שבת לכינוסי תורה ודעת, בה יושבים, במסיבה אחת, גדולי התורה של אמריקה, שמתכנסים לדון במהלך השבת בענייני השעה. באירוע כזה, שהתרחש לפני כשלושים שנה, ישבו כולם מרותקים לדבריו של הנואם הדגול. השמש שקעה ודמדומי שבת הופיעו במלוא הדרם. הדרשן הדגול היה מרן הגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל וכולם האזינו לדבריו בחרדת קודש. השיחה נמסרה בסעודה שלישית וכאשר נצצו להם שלושה כוכבים, יצא הגאון רבי יעקב רודרמן זצ"ל באמצע הדרשה למספר דקות. לאחר הדרשה התנצל הרב רודרמן בפני רעהו, רבי יעקב קמינצקי והסביר לו שנאלץ לצאת החוצה מיד בצאת השבת, כדי להתקשר לרעייתו בטלפון ולומר לה שלא תדאג, כי הדרשות יתאחרו והוא ישוב הביתה מעט מאוחר...

ל"ג בעומר חג האחוה

/ משיחות הרה"ג יעקב הלוי פילבר שליט"א

ימי ספירת העומר הם ימי אבלות בעם ישראל. אנו אבלים על עשרים וארבעה אלף תלמידי רבי עקיבא שמתו במגיפה בין פסח לחג השבועות. הסיבה למיתתם הייתה "שלא נהגו כבוד זה בזה". ואי נהיגת הכבוד הייתה שהם זלזלו אחד בשני, שהעליבו אחד את השני, וזה גרם להם שימותו. והנה בתוך ימי הספירה יש יום אחד שבו פסקה המגיפה והתלמידים פסקו מלמות, והיום הזה הוא לג בעומר ובו אנו מפסיקים את מנהגי האבלות ונוהגים בו לשמוח. אם השנאה הייתה הסיבה למגפה הרי האהבה היא הסיבה להפסקתה. על כן ל"ג בעומר צריך להיות יום של אהבת ישראל, כדבריו של רבי עקיבא: "ואהבת לרעך כמוך - הוא כלל גדול בתורה". ובל"ג בעומר צריך לתקן את הסיבה של המגיפה ולהרבות בו אהבה ואחווה ושלום ורעות. ואם אנו בליל ל"ג בעומר יושבים יחד סביב למדורות, מתאים ביותר אז לעסוק בלימוד נושא "אהבת ישראל".

מהי אהבת ישראל? "אהבת ישראל" היא מצוה מפורשת בתורה ככתוב: "ואהבת לרעך כמוך". ואהבה הזו אינה אהבה אפלטונית בלבד אלא היא צריכה להיות מלווה במעשים, כמו שכתב הרמב"ם (הל' דעות פ"ו ה"ג): "לספר בשבחו ולחוס על ממונו" ובהל' אבל (פי"ד ה"א) פירט זאת הרמב"ם יותר: "מצות עשה של דבריהם לבקר חולים, ולנחם אבלים, ולהוציא המת, ולהכנים הכלה, וללוות האורחים, ולהתעסק בכל צרכי הקבורה, לשאת על הכתף, ולילך לפניו ולספוד ולחפור ולקבור, וכן לשמח הכלה והחתן, ולסעדם בכל צרכיהם, ואלו הן גמילות חסדים שבגופו שאין להם שיעור, אע"פ שכל מצות אלו מדבריהם הרי הן בכלל ואהבת לרעך כמוך".

התורה מצוה אותנו לאהוב את החבר שלנו "כמוך". כאילו הוא אני. ועל כוונת המילה "כמוך" נחלקו הרמב"ן (רבי משה בן נחמן) והרמב"ם (רבי משה בן מימון). הרמב"ן בפירושו לתורה (ויקרא יט יז) מבהיר ש"כמוך" הוא לאו דווקא וכך כתב שם: "וטעם 'ואהבת לרעך כמוך' הפלגה, כי לא יקבל לב האדם שיאהוב את חבירו כאהבתו את נפשו, ועוד שבא רבי עקיבא ולימד: 'חייך קודמין לחיי חברך'". (הכוונה היא למה שמסופר במסכת בבא מציעא דף סב: "שנים שהיו מהלכין בדרך, וביד אחד מהן קיתון של מים, אם שותין שניהם - מתים, ואם שותה אחד מהן - מגיע לישוב. דרש בן פטורא: מוטב שישתו שניהם וימותו, ואל יראה אחד מהם במיתתו של חברו. עד שבא רבי עקיבא ולימד: וחי אחיך עמך - חייך קודמים לחיי חברך"). והנה המהר"ל מפראג אומר, שאין ראיה (הוכחה) מדברי רבי עקיבא לדבריו של הרמב"ן, מפני שיש להבחין בין מקרה של עצם החיים, שהברירה היא האם האדם יחיה או ימות, כאן בודאי חייך קודמים לחיי חברך, מה שאין כן בחיים הרגילים שבהם האדם צריך לתת לחברו בלי לפגוע בעצמו, כאן צריך האדם לאהוב אותו "כמוך" ממש.

הרמב"ם בשלושה מקומות מנסח את מצוות אהבת ישראל ובכולם דעתו היא ש"כמוך" הוא ממש. האחד בהל' דעות (פ"ו ה"ג) שכתב: "מצוה על כל אדם לאהוב את כל אחד ואחד מישראל כגופו, שנאמר: 'ואהבת לרעך כמוך' - לפיכך צריך לספר בשבחו ולחוס על ממונו כאשר חס על ממון עצמו ורוצה בכבוד עצמו". וכשיטת הרמב"ם מבואר במשנה (אבות): "יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך... יהי ממון חברך חביב עליך כשלך". ובספר המצוות (עשה רו) כתב הרמב"ם: "מה שירצה הוא ארצה אני בשבילו, וכל מה שארצה לעצמי ארצה לו". ובהלכות אבל (פי"ד ה"א) ניסח הרמב"ם את הדברים כך: "כל הדברים שאתה רוצה שיעשו אותם לך אחרים, עשה אתה אותם לאחיך בתורה ובמצוות".

הירושלמי (נדרים פ"ט ה"ד) שואל: איך אפשר לדרוש מבן אדם שיאהב את חברו כגופו? והוא משיב על כך במשל: אדם אחד היה מחתך בשר בסכין שבידו, ובטעות יד ימין חתכה ופצעה את יד שמאל, וכאן שואל הירושלמי: האם תחזור יד שמאל הפגועה ותחזור ותפצע את יד ימין שפגעה בה? אנחנו יודעים שלא! והנמשל הוא כיון שכל עם ישראל הוא כגוף אחד, דין הוא שאדם אחד לא יפגע בחברו מפני שהפוגע בחברו הוא בעצם פוגע בעצמו. אם יפנים האדם את התובנה הזו אז לא יקשה עליו לקיים מצוות "ואהבת לרעך כמוך" ממש, מפני שהאוהב את חברו בעצם אוהב את עצמו.

סיפור לשבת

אירועים היום לפני...

י"ט אייר נ"ג (28.5.1293)

נפטר המהר"ם מרוטנברג.

רבי מאיר בן ברוך הידוע בשם המהר"ם מרוטנברג נחשב לאחד מגדולי "הראשונים" שחיו בתקופת ימי הביניים. הוא נולד בעיר וורמס שבגרמניה, שם שימש אביו כרב. למד במספר ישיבות בגרמניה ובצרפת ולאחר מספר שנים חזר לגרמניה וכיהן כרב הקהילה המקומית, עד שלימים ועקב חוכמתו נחשב כרבה של כל יהדות אשכנז. בתקופה בה חי, ואף לפני כן, העם היהודי סבל מצרות, רדיפות ופוגרומים. לעיתים נחטפו יהודים, ובני קהילתם התחבטו בשאלה האם יש לפדותם ובאיזה מחיר, שהרי פדיון שבויים נחשב לחובה דתית בעלת חשיבות עליונה.

חז"ל ראו את פדיון השבויים כאחת החובות היסודיות ביהדות. הרמב"ם רואה בהימנעות מהצלה מיידית של שבוי - מעשה שכמוהו כשפיכות דמים. ואמנם, קהילות יהודיות החזיקו קופה מיוחדת, קרן קהילתית, לפדיון שבויים. מצד שני, חז"ל התנגדו לתשלום סכומי כופר מוגזמים. החשש היה שסחטנות זו תוביל לחטיפות נוספות כאשר יבינו החוטפים כי היהודים הם "סחורה" טובה ומשתלמת במיוחד, שהרי אחיהם מוכנים לשלם כל מחיר בעד שחרורם. (מה שהיה הוא שהווה...)

בשנת 1286, עת גברו רדיפות היהודים בגרמניה, נכלא המהר"ם מרוטנברג, על ידי השלטונות. הקיסר רודולף הראשון תבע סכום עצום כדי לפדותו. המהר"ם לא התיר ליהודים בשום פנים לשלם סכום זה, אלא נותר בכלא עד מותו, וסירב להיכנע לסחטנות הקיסר. גם אחרי פטירתו סרבו השלטונות לאפשר את פדיון גופתו. דבר זה ניתן רק ארבע עשרה שנה לאחר מותו, כאשר יהודי עשיר בשם אלכסנדר ווימפן תרם את רוב רכושו למטרה זאת, ובתמורה זכה להיקבר ליד המהר"ם. בבחירתו לנהוג כך, בעזרת כוח רצונו וביושרו העצום, שבר המהר"ם את נורמת החטיפות שהייתה נהוגה באותה תקופה. כלומר, המהר"ם נשאר נאמן לכלל התלמודי ש"אין פודין את השבויים יתר על כדי דמיהן, מפני תיקון עולם".

עיקר פועלו היה בחיבור ספר שאלות ותשובות (שו"ת) שנתן מענה לשאלות שהגיעו אליו. מתלמידיו הידועים היה רבינו אשר (הרא"ש). בין תשובותיו ניתן למצוא את השקפתו להכאת נשים בידי בעליהן וכך הוא כותב: "והמכה את אשתו מקובלני שיש יותר להחמיר בו מבמכה את חברו, דבחברו אינו חייב בכבודו ובאשתו חייב בכבודה ודרך הגויים בכך, אבל חלילה וחלילה לשום בן ברית מעשות זאת והעושה יש להחרימו ולנדותו ולהלקותו ולעונשו בכל מיני רידוי ואף לקוץ (לקצוץ) את ידו אם רגיל בכך..."

*

י"ט אייר תש"ח (28.5.1948)

נפילת הרובע היהודי בעיר העתיקה שבירושלים לידי הירדנים.

עד למלחמת השחרור התגוררו היהודים בעיר העתיקה. בכל התקופה שקדמה לה, סבלו היהודים מהתנכלויות תושביה הערבים של העיר העתיקה. לקראת סיום המנדט הבריטי הוחלט על שיתוף פעולה בין המחתרות (ההגנה, האצ"ל והלח"י) ותוכנן מבצע "שפיפון", שמטרתו העיקרית הייתה להרחיב את שטח הרובע היהודי ולהגביר את כושר ההתגוננות שלו על-ידי תפיסת עמדות בעלות חשיבות אסטרטגית. כל התכנון של מבצע "שפיפון" נעשה תוך הגבלה חמורה, שלא לכבוש אזורים המאוכלסים בערבים. ב-13 במאי למניינם עזבו הכוחות הבריטיים את העיר העתיקה. לפני עוזבם, מסרו את המפתח הפנימי של שער-ציון לידי נציג היהודים, ואת המפתח החיצוני של השער מסרו לידי הערבים ששהו בהר-ציון. במבצע "שפיפון" בתחילתו נתפסו, ללא התנגדות, כל העמדות שהיו בידי הצבא הבריטי. לאחר-מכן השתלטו הכוחות היהודיים על שער-ציון וכן על הכנסייה היוונית שברובע הארמני והוכרזה הפסקת אש.

יומיים החזיקה מעמד הפסקת אש בין הערבים ליהודים וב-16 במאי החלה ההתקפה הכללית על הרובע היהודי בעיר העתיקה. הערבים התאוששו מן ההלם של היומיים הראשונים, ונקטו יוזמה לאורך כל החזית. לוחמי הרובע עברו למגננה. כוחות ערביים תפסו את כל הרובע הארמני והמטירו אש עזה לכיוון שער ציון. הערבים פרצו מכיוון הרובע הארמני לרחוב חב"ד ומשם ניסו להסתער על רחוב היהודים. האזרחים פונו מרחוב חב"ד, ושוכנו בבית-הכנסת התת-קרקעי ע"ש יוחנן בן-זכאי. הפינוי לווה במהומה רבתי. נוצרה אנדרלמוסיה והבהלה אחזה בכול. הרבנים התכנסו, והחליטו לדרוש כניעה, כדי למנוע שחיטה כללית, כפי שקרה בגוש-עציון ימים מועטים קודם-לכן. במשך מספר ימים החזיקו אנשי הרובע מעמד מול התוקפים הערבים אשר קיבלו תגבורת מכוחות הלגיון הירדני שנכנסו לעיר העתיקה.

ניסיון של הפלמ"ח לפרוץ לשער ציון הצליח ואולם עקב חילוקי דעות בין עוזי נרקיס איש ההגנה לבין שאלתיאל איש האצ"ל נסוגו הכוחות והלוחמים נאחזו בהר ציון. בי"ט באייר לאחר שכוחות הלגיון פוצצו את רוב עמדות היהודים ברובע ולאחר שהתגבורת לא הגיעה, חתמו מפקדי הרובע על כתב הכניעה. בהסכם הכניעה סוכם שהפצועים והאזרחים יעברו לעיר החדשה (ירושלים המערבית) והלוחמים יועברו לשבי הלגיון. 19 שנים לאחר מכן בכ"ח באייר תשכ"ז (מלחמת ששת הימים) שוחרר הרובע היהודי והעיר העתיקה וירושלים אוחדה תחת ריבונות ישראלית.

*

המשך בעמוד הבא...

ט"ז אייר תשכ"ה (18.5.1965)

הוצא להורג "האיש שלנו בדמשק".

אלי כהן איש המוסד שריגל לטובת ישראל והגיע למעמד בכיר בצמרת השלטון הסורי, הוצא להורג בדמשק. אלי כהן נולד באלכסנדריה שבמצרים שם היו היהודים מגובשים בקהילה משגשגת והיו חופשיים לפתח את תרבותם היהודית ולשמור על זיקתם לישראל. אביו ואימו העניקו לכל ילדיהם חינוך יהודי והשכלה כללית רחבה. שפות הדיבור בבית היו ערבית וצרפתית. אלי כהן היה תלמיד מצטיין, הוא נטה ללמוד שפות ומקצועות ריאליים. בסיום ביה"ס העממי, עבר לבי"ס תיכון צרפתי ואח"כ למד שנה בפקולטה להנדסה באוניברסיטה באלכסנדריה. ב-1944, כשמלאו לו עשרים שנה, הצטרף אלי כהן לתנועה הציונית. הוא התמסר לפעילות ציונית חשאית מלאה והקדיש לה את רוב זמנו.

לאחר מבצע "קדש" עלה ארצה בעקבות משפחתו. כאן התחתן עם נאדיה ונולדה להם בת בשם סופיה. תחילה עבד ב"המשביר", והגיש מועמדותו לקהיליית המודיעין ותקופה קצרה הועסק כמתרגם. אלי כהן גויס למודיעין ב-24 במאי 1960 וב-10 ביוני הודיעו לו שעבר בהצלחה את כל המבדקים ועתה מתחיל שלב האימונים המעשי. ה"מוסד" בנה לאלי כהן זהות חדשה של איש עסקים בשם כאמל אמין תאבת' שחי בבואנוס איירס וחוזר לסוריה. אלי כהן ענה על שני תנאים בסיסים להצלחה במילוי התפקיד: חזות חיצונית נאותה וידיעת השפה הערבית. כדי לאמץ זהות חדשה למד אלי את עיקרי דת האיסלם ואת עיקרי הדברים שעליו לדעת כאיש עסקים סורי. לאחר התאקלמותו בקהילה הסורית בארגנטינה, עבר אלי כהן לסוריה. הוא קשר קשרים עם אנשי הביטחון הסורים והמערכת הצבאית. אלי כהן שכר דירה מול משרדי המטכ"ל הסורי כשאת מכשירי המורס שלו הסתיר במנורה של אחד החדרים. בעזרת מכתבי המלצה שהביא מארגנטינה, החל לטפח קשרים כ"סוחר עשיר" העוסק ביבוא ובעיקר ביצוא לאירופה. במרץ 1963, זמן קצר לאחר שאלי כהן שב ממסע עסקים בארגנטינה, התחוללה הפיכה בסוריה ואנשי ההנהגה החדשה היו קרובים לאלי כהן. לכבוד ההפיכה אירגן אלי כהן נשף מפואר לכל תומכי המשטר החדש. אלי כהן חדר לחוגים רחבים וסיפק, בין היתר, מידע על התוכניות להטיית מקורות הירדן ועל הסיוע שהגישו הסורים לארגוני החבלה הפלשתיניים. כמו כן סיפק מידע רב על הצבא הסורי והיערכותו ברמת הגולן. בראשית ינואר 1965, בעת ששידר מברק לישראל פרצו אנשי בטחון סורים לדירתו של אלי כהן ולכדוהו בשעת מעשה. תחילה ניסה "כאמל אמין תאבת" להעמיד פנים, כמי שאינו מבין מדוע נעצר. לאחר שעונה בחקירה הודה שהוא סוכן ביון ישראלי ושמו אלי כהן. במשך 4 שבועות רצופים נחקר אלי כהן, החקירה הייתה מלווה עינויים אכזריים ביותר. המוסד מיהר להודיע על כך לנאדיה אשתו וב-24 בינואר הודיעה סוריה רשמית על המעצר. המשפט של אלי כהן התנהל בדלתיים סגורות.

במשך מספר חודשים עשתה ממשלת ישראל מאמצים כבירים להשיג את שחרורו או לעכב את משפטו, בתקווה להביא להחלפתו במרגלים סורים. ישראל הציעה כספים, מודיעין לגבי יריבי המשטר בדמשק, תרופות, ישראל גם הפעילה ראשי מדינות, מלכים, אפילו את האפיפיור, אך לשווא. ביום הוצאתו להורג בתליה ביקש אלי כהן מרב הקהילה שיתקשר עם בני משפחתו וימסור להם כי מילא חובתו עד תום ונשאר נאמן לעמו ולארצו עד הרגע האחרון. משאלתו האחרונה הייתה לכתוב מכתב פרידה לאשתו ולילדיו וכך כתב: "נאדיה יקירתי, משפחתי היקרה. אני כותב אליכם מילים אחרונות אלו בתקוה שתישארו תמיד מאוחדים. אני מבקש מאשתי שתיסלח לי, שתדאג לעצמה ושתעניק השכלה טובה לילדינו... יום יבוא וילדי יהיו גאים בי. ולך נאדיה יקירתי, את רשאית להינשא לגבר אחר למען יהיה אב לילדינו. בנושא זה את חופשיה לגמרי. אני מבקש ממך לא להתאבל על מה שקרה, אלא להסתכל על העתיד. אני שולח לכם נשיקות אחרונות. התפללו לעילוי נשמתי".

עד ליום זה מסרבים שלטונות דמשק להעלות את עצמותיו של אלי כהן לארץ. משפחתו של אלי כהן טוענים (וכנראה בצדק רב) שממשלת ישראל לא עושה די על מנת לדרוש את העלאת עצמותיו. לפני מספר שנים הייתה נאדיה אלמנתו של אלי כהן מבין מדליקי המשואות בטקס יום העצמאות שנערך בהר הרצל.

*

כ"א אייר תש"א (7.5.1941)

תעלומת כ"ג יורדי הסירה.

במהלך מלחמת העולם השניה היה חשש שכוחות גרמנים (בשיתוף הצרפתים של ממשלת וישי שתמכה בגרמנים שבאותה תקופה שלטו בסוריה) ינסו לפעול בגזרת ארץ ישראל כנגד הבריטים. עקב חשש זה הועלה הצורך בפעילות מבצעית כנגד בתי הזיקוק בטריפולי שבצפון מערב סוריה על מנת להרסם כדי למנוע הספקת דלק למטוסים גרמניים. לשם כך הורכבה קבוצה של 23 מאנשי הפלמ"ח שאומנו לכך ובפיקודו של קצין בריטי. חבורת לוחמים זאת יצאה למשימה תוך שהיא משאירה את כל סימני הזהוי שלה בארץ על מנת שאי אפשר יהיה לזהותם במידה ויפלו בשבי. בכ"א באייר בבוקר הפליגו למשימתם על אוניית "ארי הים" שעל סיפונה שלש סירות פלישה ומכשיר רדיו.

לפי התוכנית היה על הסירה להיעצר מול טריפולי. שניים ממפקדי הפעולה, המכונאי והקצין הבריטי, היו צריכים להישאר על סיפונה. על שאר הלוחמים הוטל להתחלק לשלוש חוליות בנות שבעה אנשים כל אחת. "האחת - לשמירה על הסירות, השנייה - לאבטחה לאורך מסילת הברזל העוברת מן החוף לבתי הזיקוק, והשלישית - הייתה צריכה להתגנב אל תוך בתי הזיקוק עם חומר הנפץ ולחבל." הפקודה לאנשי הסירה הייתה להוציא לפועל את הפעולה בכל תנאי. "ארי הים" יצאה לדרך כשההנחיה הייתה למעט להשתמש במכשיר הקשר. לאחר שיצאו התקבלו רק שתי תשדורות. לאחר מכן נעלמו עקבות הספינה והלוחמים. בחקירות שנערכו לא התגלה דבר והמסקנות היו מעורפלות וכך נאמר בהם:

(א) קבוצת "ארי הים" הגיעה למחוז חפצה בלילה המיועד או לילה או שניים אחריו. אחדים מן החבורה עלו לחוף, אך כנראה שמחמת המתיחות הכללית ששררה אז, הוגבר המשמר בטריפולי ועקבות אנשינו התגלו.

(ב) התנהל קרב בין הקבוצה שירדה לבין השומרים הצרפתים ובין האנשים בסירה לבין סירת משמר צרפתית שבאה מנמל

המשך בעמוד הבא...

טריפולי. יש מקום להניח, שבהתקפה על "ארי הים" השתתף מטוס.

(ג) מספר אנשינו נהרגו ללא ספק בקרב. הם וחפציהם נקברו בטריפולי והסביבה.

(ד) הקרב נערך בלילה. הצרפתים נזהרו מאוד שלא יוודע עליו דבר. רק מספר קטן של פקידי וישי נאמנים עסקו בעניין, ועשו כל המאמצים להשתיקו.

כשנה וחצי לאחר האסון הודיעה המפקדה הראשית בקהיר, כי לאחר בירור מדויק וחקירה ממושכת באה לכלל מסקנה, כי האנשים הללו נעדרים ואין תקווה מתקבלת על הדעת שעודם בחיים. כ"ג יורדי הסירה הונצחו בשמות של רחובות בערים שונות, בשמו של בית הספר לקציני ים בעכו, וכן הוקם להם יד זיכרון בהר הרצל שבירושלים.

*

כ"ב אייר תשי"א (28.5.1951)

נתפסה מחתרת "ברית הקנאים"

מחתרת "ברית הקנאים" הורכבה מקבוצה של חרדים יוצאי מחתרת הלח"י. קבוצה זו פעלה בתחילת שנות ה-50 בעיקר נגד מגמות החילון של מדינת ישראל. את "ברית הקנאים" הקימו ב-1949 שני בחורי ישיבה במטרה מוצהרת לכונן מדינת הלכה בישראל. השניים הודיעו על הקמת המחתרת במכתב לעיתון "הארץ", אך המכתב לא פורסם. בשיאו מנה הארגון 200 איש. חברי הקבוצה התאמנו בנשק גנוב והציתו כלי רכב שבעליהם נהגו בהם בשבתות ואטליזים שמכרו בשר לא כשר. הציתו גם כמה מסעדות, בתי קפה, בתי קולנוע ואוטובוסים של אגד (שנסעו אז בשבת). כמו כן הם פיזרו שברי זכוכית במגרשים שבהם התנהלו אירועי ספורט בשבת.

עיקר התנגדותם הייתה לגיוס בנות לצה"ל. ברית הקנאים פעלה בשנים 1950-1952. לידי השב"כ הגיע מידע על כך שחברי ברית הקנאים תכננו לנתק את זרם החשמל למשכן הכנסת ולהטיל פצצת עשן לאולם המליאה, בעת שיערך שם דיון על גיוס בנות לצה"ל. חברי הקבוצה נעצרו וארבעה מהם נדונו לתקופות מאסר קצרות. בזמן מעצרם של חברי הקבוצה נשמעו טענות על יחס משפיל ואף הוקמה ועדת חקירה פרלמנטרית שבדקה את הטענות כנגד התנהגות המשטרה. עם חברי ברית הקנאים נמנה מרן הרב מרדכי אליהו זצ"ל, שהיה לימים "הראשון לציון", הרב הראשי הספרדי. הרב אליהו נידון לעשרה חודשי מאסר. לימים אמר: "אני מודה בטעות שעשיתי... את דעותיי לא שיניתי, אבל הדרך שבחרתי ללכת בה אז - הייתה בהחלט מוטעית".

שו"ת קיץ
הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שואל העיתונאי ר' שבתי טלר מרעננה: בימות השבוע בתקופת הקיץ אני מתפלל מנחה ולאחריה ערבית קודם השקיעה, בבית הכנסת שע"י בית אבות צימרמן ברעננה, וזאת לבקשת הדיירים הישישים בבית האבות. בערב ראש חודש אייר האחרון התעוררה שאלה, האם בתפילת ערבית המוקדמת צריך להזכיר "יעלה ויבא", שהרי עדיין, לכאורה, ראש חודש לא הגיע?

תשובה: יש להזכיר בתפילת ערבית המוקדמת "יעלה ויבא' כמבואר בשער הציון סימן תרצ"ג אות ו'.

והטעם משום שלענייני תפילה אנו כבר בלילה, שתפילה זו שייכת לראש חודש.

שביבים
/ שאול שיף

ל"ג בעומר: היום בו התאבד היטלר ימ"ש

בעיתון פועלי ארץ ישראל "דבר" שהלך לעולמו, היה במשך שנים מדור שבועי בשם "העולם היהודי", אותו כתב ר' נח זבולוני ז"ל, מתלמידי הרוגצ'ובער ו"הסטייפלר" ומתלמידי ישיבת "מרכז הרב".

וכך הוא דיווח במדורו:

"הרב פנחס טייץ מארה"ב מציע לקיים את יום הזכרון לשואה בל"ג בעומר. זאת, משום שלפי התאריך העברי התאבד אדולף היטלר ביום זה, 30 באפריל 1945 (י"ח אייר התש"ה).

כידוע מתנהל בארצות הברית זה זמן רב ויכוח נוקב בדבר קביעת מועד יום הזיכרון. לעומת זאת ישנן תפוצות, הנוהגות כיום להעלות זכר קרבנות השואה ב-19 באפריל, יום פרוץ מרד גטו ורשה.

הרב טייץ מאליזבט ארצות-הברית שהוא מראשי אגודת הרבנים ו"אגודת ישראל" באמריקה, פועל ללא ליאות לקביעת יום זיכרון לזכר ששת מיליון יהודים. הצעתו של הרב נתקלה בהתנגדות חריפה לא רק כלפי המועד (ל"ג בעומר) אלא שוב לגבי עצם קביעת יום הזיכרון.

רבנים בארה"ב טוענים, כי לפי ההלכה, אין לקבוע חוקים שהם (בתחום) הרגש. בדבריהם הם מסתמכים על הכתוב בתורה: "וידם

אהרן", שנאמר כששני בניו, נדב ואביהוא, מתו בהקריבם אש זרה לפני ה'. רוצה לומר: אהרן אף לא נהג אבלות על שני בניו.

הרב טייץ יצא בחריפות נגד רבנים אלה וטען [דברים בתורה שלא כהלכה. הוא מביא ראיה לדבריו דווקא מאותו מקרה. הרב טייץ אומר, כי הנכון הוא, שאהרן לא נהג אבלות, אך הוא עשה זאת רק כדי לא להפר את שמחת חנוכת המזבח. מאידך אחיו, משה רבנו, פנה אל העם ואמר להם: "ואחיכם וכל בית ישראל יבכו את השריפה, אשר שרף ה'". כאן מדובר רק בשני אנשים, קל וחומר כשמדובר ב-6 מיליון, בהם צדיקים גדולי התורה והחסידות. נוסף לנימוק זה - סבור טייץ - ישמש הזיכרון אות ואתרעה לאומות העולם ונורה אדומה דולקת, שיראו וידעו, מה האנטישמיות עלולה לגרום. לדבריו, יום זיכרון גם יהיה סייג לנישואי תערובת, מגיפה המשתלטת מיום ליום, בעיקר באמריקה ובשאר התפוצות.

הרב טייץ פנה בנידון אל מאות רבנים ואישים ולדבריו רבים סמכו ידם לקביעת יום הזיכרון, אולם טרם נקבע המועד.

עד היום הזה....

ימי ספירת העומר / התחזקות באהבת ישראל

"לומר עליו פרק תהילים"

יש לדעת איך להוכיח את הזולת, לא להגדיל צערו - את זה הוא כבר יודע בעצמו וכואב לו הלב - אלא יש לקרב את הזולת, תחילה באצבע ולאחר מכן ביד וכו', ובינו לבינו עליו לבכות היטב על הלא טוב של הזולת ולומר עליו פרק תהילים.

(ליקוטי דיבורים ח"א עמ' 63)

לעזוב את האהבה העצמית

כאהבת ה' כך גם אהבת ישראל, "ואהבת לרעך כמוך", אפשרי רק כאשר האדם עוזב את אהבת עצמו. אדם האוהב רק את עצמו, אין בו מקום לאהבת זולתו, ויותר מזה, האוהב את עצמו אינו יכול לסבול את זולתו. ופעמים הוא אף חושב, שכל מה שהשני עושה, הוא מתכוון בזה לנגחו.

וכידוע הסיפור אודות אותו חסיד, 'בר דעת' גדול בהבנת החסידות, שבא ל'יחידות' אל הרבי ה'צמח צדק' וכפיו טענה: רבי, בבית המדרש אני חש שדורכים עלי, יש לי את הרושם שלא מתנהגים עימי כראוי, מה שאני אומר אינו מוצא חן בעיני האחרים, וכל מה שעושים הוא כמעט תמיד להיפך מדעתי!

ענה לו הרבי: הבעיה היא, שאתה מתפשט על כל בית הכנסת, ולכן כל דריכה ודריכה איפה שהיא לא תהיה, נופלת היא עליך, סלק את 'הדעה העצמית' כשהיא רק על פי השכל, הגבר את ה'עבודה' על ההשכלה ואז תגיע אל האמת, אז כבר לא תרגיש שדורכים עליך. כמובן שהצעה זו, היא התנאי הבסיסי המאפשר להגיע לאהבת ישראל.

(סה"מ תרפ"ט עמ' 78)

עשה טובה ליהודי וה' יתברך ייטיב עמך

ר' אייזיק הלוי מהאמלי סיפר: כשבאתי לליאזנא, מצאתי זקני חסידים שהיו עוד מחסידי הרב המגיד ממזריטש והרה"ק הרב מנחם מענדל מהאראדאק.

זקנים אלו היו רגילים לומר: "אהוב כל יהודי וה' יתברך יאהב אותך, עשה טובה ליהודי וה' יתברך ייטיב עמך, קרב יהודי וה' יתברך יקרב אותך".

(היום יום כז חשון)

החידוש של הבעש"ט באהבת ישראל

"אהבת ישראל", לאהוב יהודי, היא מצוה מן התורה. וצריכים לקימה כדוגמת אהבת ה' ואהבת התורה.

שלשת הנאהבים, ה' יתברך, התורה ובני ישראל, דומים הם באופן בו הם צריכים להיות נאהבים.

דכשם שבאהבת התורה, יש לאהוב את התורה על כל חלקיה בשוה. שהרי אין כל הבדל בין האהבה לחומש בראשית להאהבה לחומש שמות, בין חמישה חומשי תורה לספרי הנביאים והכתובים, בין המשניות לתלמוד בבלי וירושלמי וכו'. כך גם בנוגע לאהבת ישראל.

אחד מהדברים שחידש הבעש"ט היה בענין אהבת ישראל: שיש לאהוב לא רק את מי שהוא גאון וצדיק ויחיד בדורו, אלא כל יהודי בתור היותו יהודי.

(לקוטי דיבורים ח"א עמ' 713)

כל הנ"ל מובא באתר "לקראת שבת", עיונים וביאורים בפרשת השבוע

אמר ואמרת

א). פרשת "אמור" עוסקת בנושאים של אבל ושמחה כאחד. מחד, הפרשה פותחת באזהרה לכוהנים שלא ייטמאו למתים ושלא יקרחו קרחה בראשם על מת, ומאידך מסיימת בחגי ישראל ובמועדים שהם ימי מנוחה ושמחה. צירוף זה של הנושאים והסדר שלהם בא ללמד אותנו מוסר השכל בחיי הפרט והכלל: גם בימי צרה וצוקה, אסור ליפול לתהומות הייאוש ואובדן התקווה, אלא חייבים להתגבר על מצוקת הרעה, שהיא חלק בלתי נפרד מהחיים ולקוות לבואם של ימים טובים, ימי חג ושמחה.

ב). "אמר אל הכהנים, בני אהרן, ואמרת אלהם..." (כ"א, א') - על החזרה של המילים "אמר" ו-"אמרת" נכתב בסוף מסכת יבמות: להזהיר הגדולים על הקטנים (ראה רש"י על אתר). ומספר פרשנויות לכך:

א. לפי הפשט: הוראה לבני אהרן הכהנים להדריך כראוי את בניהם אחריהם בנוגע למצוות הכהונה.

ב. "החת"ם סופר" אומר: להזכיר לגדולי הקהילה ולפרנסיה שכשאדם מכובד הולך לעולמו לא לשכוח את "הקטנים", את האלמנה ואת היתומים הקטנים.

ג. הבעל "ישמח ישראל" מסביר: להזהיר את הגדולים, את המנהיגים, על דברים קטנים, על עבירות קלות כי הם מהווים דוגמא לעם ובדרך המשל, על בגד משי גם כתם קטן נראה בוהק ומתבלט לעיני כול. מוסר השכל למנהיגנו!

(אמרי אמיר)

בריחה מן המנדר / סיפור אמיתי

בניה התעניין ברוחניות ותרגל בארץ מדיטציות מסוגים שונים עד שהחליט כי הוא רוצה לטוס להודו, להתנתק מהעולם, לחיות במנזר ולתרגל מדיטציה.

לפני הטיסה פגש את סבא שלו שנתן לו תפילין וספר תהילים, "אני יודע שאתה לא כל כך מחובר לזה כרגע, אך אני מבקש שתיקח את זה, שתמיד יהיה איתך", ואכן כך היה.

הוא הגיע למנזר שבו מתרגלים את המדיטציה יומם ולילה, והצטרף כתלמיד מן המניין.

אחד הכללים במנזר היה שכשמגיעים צריך להתנתק מהעבר. לכן את התיק, יחד עם כל החפצים והבגדים השאיר למטה במרתף, לבש את בגדי המנזר והצטרף לחבורה.

במשך כמה חודשים הוא ישב שם וניסה להיות כמו כולם, אך ללא הצלחה, כל הזמן הרגיש כי משהו חסר.

אמנם הוא הרגיש שלא מצא את שחיפש, אך עדיין נשאר במנזר וחשב שאולי בהמשך ירגיש.

באחד מימי שלהי הקיץ הרגיש כבר מהבוקר כי הוא כבר ממש לא יכול להישאר שם, לא רק שהוא לא מצליח להתרכז, אלא שמהבוקר יש לו מחשבות מאוד מוזרות, הוא נזכר בכל מיני סיפורים מהתנ"ך שלמד בילדותו.

זה כבר היה יותר מדי בשבילו, הוא ניגש למורה (ה"גורו") וסיפר לו את אשר על ליבו.

המורה אמר לו כי לדעתו הבעיה היא שלא התנתק עדיין מהעבר שלו, ושאל אותו היכן החפצים שלו. עופר ענה לו שהם למטה במרתף ושניהם הלכו יחדיו לשם.

כשהגיעו ומצאו את התיק, המורה ביקש מעופר לזרוק את התיק לתוך האח שהיה שם.

עופר נזכר בתפילין ובתהילים. הוא לא ידע מה לעשות, הוא לא רצה לזרוק אותם לאש.

המורה התחיל ללחוץ עליו לזרוק כבר את התיק, והוא התחיל להוציא חפץ חפץ ולזרוק לאש.

עכשיו נשארו רק שני חפצים, התפילין והתהלים. הוא מרים את התהלים ולא יודע מה לעשות, המורה מאחוריו דוחק בו שיזרוק כבר לאש.

הוא מחזיק את התהילים ומתקרב לאש, מנסה לזרוק ולא מצליח, המורה גוער בו שוב, ולבסוף הוא זורק את התהילים לאש. רגע אחרי הוא כבר דוחף את היד פנימה ומוציא אותם החוצה, הוא פותח בעמוד הראשון ומתחיל לקרוא: "אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב. כי אם בתורת השם חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה" תוך כמה דקות הוא כבר היה מחוץ למנזר.

כשהוא הגיע לסביבה בה היו ישראלים, אחרי כמה ימים, הוא הבין כי אותו יום בו הרגיש כי הוא כבר לא יכול להישאר שם היה יום כיפור ואותו זמן בו לא יכול היה להיפרד מהתהילים והתפילין היה זמן תפילת נעילה..

הנקודה היהודית נמצאת בכולנו, היא על שכלית, אנחנו לא מבינים אותה ורוב הזמן גם לא מרגישים אותה. בזמן של ניסיון על האמונה, ניסיון קיצוני בו אנו נדרשים להחליט האם אנחנו יהודים או לא, האם אנחנו שייכים לקב"ה או לא, היא מתגלה. כאשר היא מתגלית היא מגלה בנו את הכוחות הנעלים ביותר עד כדי מוכנות למסור את הנפש.

(המקור בלתי ידוע)

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים בדוא"ל: besod@013net.net

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
אימייל. gilwein26@012.net.il